

Anesthesiologie binnen de dierenartsenpraktijk

Gezondheidsrisico's

Binnen de diergeneeskunde wordt er gebruik gemaakt van gasanesthetica. Het toepassen van gasvormige anesthetica is niet zonder risico voor de gezondheid van de hierbij betrokken medewerkers. Zeker niet indien deze gassen in een te hoge concentratie in de werkomgeving vrijkomen.

Een veel gebruikte stof binnen de veterinaire anesthesiologie is isofluraan. Deze stof kan zorgen voor overgevoeligheidsreacties op de huid. Of deze stof een negatief effect heeft op de vruchtbaarheid en de lactatie, is niet bekend. Wel is bekend dat isofluraan bij dieren geen negatief effect heeft op de ontwikkeling van het nageslacht.

MAC-waarden

Om de gezondheid van medewerkers te beschermen zijn door de overheid grenswaarden (MAC-waarden) opgesteld voor de concentratie van gevaarlijke stoffen in de lucht op de werkplek. Onder de MAC-waarde wordt verstaan: "de maximaal aanvaarde concentratie van een gas, damp, nevel of van een stofvormig agens in de lucht op de werkplek". Bij de vaststelling ervan wordt zoveel mogelijk het volgende uitgangspunt gehanteerd: de concentratie mag bij herhaalde blootstelling, ook gedurende een langere tot zelfs een arbeidsleven omvattende periode - voor zover de huidige kennis reikt - in het algemeen de gezondheid van de medewerkers alsook van hun nageslacht niet benadelen. De grenswaarden zijn afgestemd op de belastbaarheid van gezonde volwassen medewerkers en houdt geen rekening met bijvoorbeeld medicijngebruik, roken of alcohol. Ook houden de grenswaarden geen rekening met huidopname.

Je dient er als werkgever voor te zorgen dat de concentraties op de werkplek zo ver mogelijk onder deze grenswaarden liggen. De Arbeidsinspectie heeft "zo ver mogelijk" ingevuld door daarvoor als vuistregel 20% van de grenswaarde te hanteren. Deze waarde wordt ook wel 'actieniveau' genoemd.

Arbeidshygiënische strategie

Het minimaliseren van de blootstelling aan anesthesiegassen moet volgens het arbeidshygiënische regime plaatsvinden (artikel 4.4 Arbobesluit). In het kort luidt de arbeidshygiënische strategie als volgt:

1. Aanpak van de bron
2. Ventilatie en afzuiging
3. Organisatorische maatregelen
4. Persoonlijke beschermingsmiddelen

Dit regime houdt in dat de aanpak van de bron voorop staat. Maatregelen op een lager niveau zijn pas toegestaan als oplossingen op een hoger niveau onvoldoende resultaat hebben of als het redelijkerwijs niet mogelijk is om maatregelen op het hoogste niveau toe te passen. De volgorde van maatregelen in het arbeidshygiënische regime is als volgt:

eliminieren/vervangen, afzuigen en ventileren, duur blootstelling beperken en/of hoeveelheid stoffen reduceren/verminderen. Persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals ademhalingsbescherming, gehoorbescherming, handschoenen e.d., zijn pas toegestaan als alle andere maatregelen niet mogelijk zijn. In geval van anesthesiegassen zijn voldoende maatregelen te treffen, zodat het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen ter voorkoming van blootstelling aan anesthetica niet nodig is.

Stellen van prioriteiten bij het nemen van maatregelen

Soms is een verbetering eenvoudig en kan deze direct worden uitgevoerd. Het volstaat dan om het werk op een andere manier te doen of te organiseren. Maar zo eenvoudig zal het niet altijd zijn. Vaak zal je moeten aangeven wie actie onderneemt, wat moet worden gedaan en wanneer dat gedaan moet zijn. Het kan zijn dat je niet alles in één keer kunt verbeteren. Om prioriteiten te stellen, kan je jezelf de volgende vragen stellen:

- Wat is de ernst en hoe hoog is de urgentie (risico op blootstelling)?
- Hoeveel medewerkers hebben baat bij de maatregel?
- Op welke termijn kan de maatregel worden ingevoerd?
- In hoeverre is de maatregel praktisch haalbaar?
- Hoe belangrijk zijn de te verwachten effecten?

Het is dus belangrijk om prioriteiten te stellen bij het verbeteren en dit in een plan van aanpak vast te leggen. Het gaat er hierbij NIET om of je een maatregel uitvoert, maar wanneer je de maatregel uitvoert. Je bent verplicht om de blootstelling te minimaliseren en in ieder geval de gangbare maatregelen (stand der techniek) te treffen.

Risico-inventarisatie en evaluatie

Anesthesiegassen vallen volgens de Arbowetgeving onder gevaarlijke stoffen. Gezien de risico's die het beroepsmatig gebruiken van gasanesthetica met zich meebrengen, is het van belang binnen de eigen dierenartsenpraktijk te inventariseren waar de risico's liggen bij gebruik van gasanesthetica. Op deze manier kan worden geëvalueerd of je de veiligheid van medewerkers en je eigen veiligheid voldoende kan garanderen.

Om de veiligheid op dit en andere punten voldoende te kunnen garanderen, is het wettelijk verplicht een inventarisatie en evaluatie te doen van de risico's die de arbeid voor medewerkers met zich meebrengt (RI&E). Het hebben van een up-to-date RI&E is al sinds 1994 een verplichting vanuit de Arbeidsomstandighedenwet. Wanneer de RI&E, het plan van aanpak of de toetsing van beide documenten ontbreekt, kan I-SZW (voorheen Arbeidsinspectie) direct een boete opleggen.

De KNMvD vindt het essentieel dat alle dierenartsen, leden en niet-leden, onder de best mogelijke omstandigheden hun werk kunnen verrichten. Daarom hebben we samen met Arbode een nieuwe (Arbo)RI&E-methodiek ontwikkeld. Het werken met gasanesthetica komt daarbij ook aan de orde. Je leest er meer over [op onze site](#). Voor meer informatie of persoonlijk overleg kun je ook contact opnemen met Sandra Sparenburg, juridisch beleidsmedewerker bij de KNMvD, via s.sparenburg@knmvd.nl.